

«ՈՐԴԻՔ ՈՐՈՏՄԱՆ»

«Ընդ ժամանակսն ընդ այնոսիկ արկ Հերովդէս արքայ ձեռն չարչարել զոմանս յեկեղեցւոյն: Եւ սպան զՅակոբոս՝ զեղբայր Յովհաննու, սրով»:

«Այդ օրերուն, Հերովդէս արքայ սկսաւ չարչարել եկեղեցւոյ անդամներէն ոմանք: Ան սուրով սպաննել տուաւ Յովհաննէսի եղբայր՝ Յակոբը»:

(Գործք Առաքելոց. ԺԲ. 1-2)

Կը պատմուի թէ նշանաւոր ֆանդակագործ մը օր մը ցեխին մէջ մարմարիոնի կտոր մը կը գտնէ: Շատեր անցած էին այդ տեղէն, բայց անտեսած էին այդ փարի կտորը, սակայն ֆանդակագործը առնելով զայն, կը լուայ եւ իր ամբողջ արուեստին նարտարութիւնը դնելով մարմարիոնի այդ կտորին վրան, կարն ժամանակամիջոցի մը մէջ կը յաջողի ցեխին մէջէն ելած այդ փարը ֆանդակելով վերածել սփանջելիօրէն գեղեցիկ հրեշտակի մը: Քրիստոս եւս, նման այդ ֆանդակագործին, խոնարհելով, գետնէն վերցուց իր տասներկու առաքելները, զանոնք վերածելով տասներկու սիւներու, որոնց վրայ պիտի հիմնէր իր եկեղեցին:

Հեթանոսաց Առաքելը՝ Պօղոս, Կորնթացիներուն ուղղած իր Առաջին Նամակին մէջ կը յայտնէ իր անխառն հիացումն ու զարմանքը, թէ ինչպէս Քրիստոս սովորական ու պարզ միջոցներով մարտահրաւէր կը կարգայ աշխարհին, երբ կ'ըսէ. «Բայց Աստուած ընտրեց այս շխարհի յիմարները, որպէս զի ամէջնէր իմաստունները, ինչպէս նաեւ ընտրեց տկարները՝ ամէջնելու այս աշխարհի զօրաւորները» (1: 27): Առաքելներու հաւատքը հիմնուած չէր նոյնութեան, հարստութեան եւ գիտութիւններու վրայ, այլ անոր միակ աղբիւրը՝ կեանքի բուրան էր, հալա-

ծանքներն ու չարչարանքները. եւ անոնք իրենց կեանքի վախճանը կնքեցին իրենց իսկ արեան հեղումով, մարտիրոսութեամբ:

Առաքելական տօն է այսօր. հանդէսը Տասներկու Առաքելներէն, Յակոբոս Գլխադիր Առաքելին, եւ եղբօրը՝ Յովհաննէս Աւետարանչին, որոնցմէ առաջինն, անուան վրայ հիմնուած է այս հոյակերտ եւ սուրբ տաճարը: Երկու եղբայրներն ալ եղան Քրիստոսի «Լոյսին», Խօսքին փառ եւ աներկիւղ փարզիչները, որուն համար ալ իրենց Վարդապետին կողմէ կոչուեցան Որոտման Որդիներ: Յակոբոս եղաւ առաջինը, տասներկու առաքելներէն արժանանալու մարտիրոսութեան պսակին, որ ինքզինք զոհաբերեց Քրիստոսի լոյս կրօնքի զոհասեղանին վրայ, մինչ անոր եղբայրը՝ Յովհաննէս, դարձաւ Լոյսին՝ Քրիստոսի Կենաց Խօսքին, անոր Աւետարանին հեղինակը. «Նովա կեանք էր եւ կեանքն էր լոյս մարդկան»:

Անոնք՝ որոնք ծանօթ են Աւետարաններուն, փառ պէտք է յիշեն, որ այս սրբազան ու պատմական հաստատութիւնը կոչուած է Որոտման Որդիներու, եւ կամ Զերեդեան եղբայրներէն՝ Յակոբի անունով, որ եղբօրը՝ Յովհաննէսի հետ կու գար պարզ ու համեստ ընտանիքէ մը: Երկուքն ալ արհեստով ձկնորսներ էին, որոնք մտային կամ հոգեկան որեւէ յատուկ

պատրաստութիւն կամ պաշար չունենալով հանդերձ, բողոքով իրենց ձկնորսական նաւն ու ուղեւորները, գիտցան իրենց կեանքը սիրով, պատրաստակամ կերպով ու ամբողջական նուիրումով ընծայել Աստուածորդւոյն գործին՝ Լոյսին ու անոր Աւետարանի տարածման ու նոյնիսկ դառնալ անոր չարչարակից:

Ու անոնք, ինչպէս նաեւ միւս առաքելները, հետեւեցան Իրենց Տիրոջ եւ Վարդապետի խօսքին, «Ահաւասիկ ես ձեզ կը դրկեմ իբրեւ գառնուկներ՝ գայլերու մէջ. հետեւաբար խորամանկ եղէ՛ք՝ օձերու պէս եւ միամիտ աղաւնիներու նման» (Մատթ. Ժ:16): Երեւակայեցէ՛ք սիրելի եղբայրներ եւ քոյրեր, թէ ինչպէս Որոտման Որդիները, նման մնացեալ առաքելներուն, իբր անմեղ գառներ եւ միամիտ աղաւնիներ մտան գայլերու մէջ: Սակայն Աստուածային իմը միջամտութեամբ, այդ գայլերը ո՛չ միայն չյաջողեցան յօշոտել զիրենք, այլ անոնք իրենց անմեղութեան եւ սրբութեան շնորհիւ կրցան գայլերը վերածել գառներու, իրականացնելով Եսայիի մարգարէութիւնը. «Եւ գայլը պիտի նարակէ գառնուկին հետ, յովազը՝ մանուկին, ինչպէս նաեւ հորթը, ցուլն ու առիւծը միասին պիտի նարակեն» (Եսայի ԺԱ:6): Ու նիշդ այդ էր որ առաքելները յաջողեցան ընել, հոգ չէ թէ ի գին իրենց արեան:

Աւետարանները տալու համար Զերեդեան եղբայրներու յախուռն եւ համարձակ նկարագիրը, կը ներկայացնեն դէպք մը, ուր անոնք մօտենալով իրենց Վարդապետին, խոստում մը կը պահանջեն անկէ, իր Հօրը բազաւորութեան մէջ զիրենք իր աջ եւ ձախ կողմերը նստեցնելու: Եւ ի՞նչ կը պատասխանէ Քրիստոս: Ան դժգոհ անոնց այս փառամոլ առաջարկէն, կ'ըսէ. «Արդեօք կրնա՞նք ըմպել այն բաժակը զոր ես պիտի ըմպեմ, եւ

ընդունիմ այն մկրտութիւնը՝ որով ես պիտի մկրտուիմ»: Քրիստոս չըսաւ իր աշակերտներուն թէ անոնց հալածանք, չարչարանք եւ նոյնիսկ մահապատիժ կը սպասէր, այլ պարզապէս հարցուց եթէ պատրաստ էին ըմպելու այն բաժակէն որմէ ինք պիտի ըմպէր: Ան շարունակելով՝ իր չարչարանքն ու մահը մկրտութիւն կը կոչէ, որովհետեւ ատով էր որ ամբողջ աշխարհը պիտի մահրուէր: Ու Որոտման Որդիները նման իրենց նկարագրին՝ յախուռն կերպով կը պատասխանեն. «Այո՛ Տէր, կրնանք եւ պատրաստ ենք ենթարկուիլ հալածանքի, համբերել անարգանքներու, նոյնիսկ եթէ բնեն մեր վրայ, պատրաստ ենք տանջուելու եւ անունիդ համար»:

Երկու եղբայրներուն այս պատրաստակամ յայտարարութիւնն ու խոստովանութիւնը թէեւ սրտառուչ եւ ինքնամատոյց, սակայն տակաւին պակաս բան մը ունէր իր մէջ: Թերեւս այդ մարդկային բնագոյն եկած առաջարկ մըն էր, սակայն ինչ որ մարդուն կը ներուի՝ այդ կրնայ մարդկային չըլլալ: Յակոբոս եւ Յովհաննէս առաքելներու առաջարկը իրենց Վարդապետին, կրնար մարդկային ըլլալ, բայց ո՛չ այն մարդկայինը՝ զոր Քրիստոս կ'ակնկալէր իր հետեւորդներէն: Թերեւս Որոտման Որդիները պատրաստ էին արբենալ իրենց Տիրոջ խմած բաժակէն եւ մկրտուիլ նոյն մկրտութեամբ, որով ինք պիտի մկրտուէր, բայց տակաւին անոնց համար ժամը չէր հասած ըմբռնելու քո՛ւն մարդկայինին գերագոյն իմաստը:

Բնականաբար, միւս առաքելները վիրաւորուած զգացին Զերեդեան եղբայրներու այս ամբարտաւան եւ անբնական առաջարկէն, որուն Քրիստոսի պատասխանը պիտի ըլլար բողոքին. «Որդի Մարդոյ ոչ եկն պաշտօն առնուի՝ այլ պաշտել».

«Ձեր առաքելութեան եւ կոչումին մէջ մի՛ փնտռէք մեծութիւն, փառք եւ պատիւ. ձեր մեծութիւնը պիտի կայանայ միմիայն մարդոց ծառայութեան եւ սպասաւորութեան մէջ»։ Ու այս մէկը կու գար քարոյսական նոր դաս մը տալու շփոթահար առաքելներուն, թէ Մարդը չէր ստեղծուած ծառայելու միայն ինքզինքին, այլ աւելի իր եղբայր Մարդուն, եւ թէ մարդկային բոլոր փառասիրութիւնները դատապարտուած էին ջախջախելու եւ խայտառկուելու, եւ թէ միմիայն ծառայութեամբ էր որ անոնք պիտի կարենային դառնալ իր եւ իր Աւետարանին հաւատարիմ սպասաւորները, վերջաւորութեան ըսելու Պօղոս Առաքելին հետ. «Ծառայ անպիտան եմք. գոր ինչ պարտ էր առնել՝ արարաք»։

Փոքրիկ տղայ մը կը հարցնէ մօրը թէ որո՞նք էին իրենց եկեղեցւոյ գումազեղ ապակիներուն վրայ նկարուած անձերը։ Մայրը կը պատասխանէ թէ անոնք եկեղեցւոյ սուրբերն էին, ու կու տայ կարգ մը սուրբերու անուններ։

Օր մըն ալ նոյն տղեկին կը հարցնեն թէ «Ո՞վ էր սուրբը»։ Որուն տղեկը կը պատասխանէ ինքնավստահ. «Սուրբը ան է՝ որուն մէջէն լոյսը կ'արտացոլայ»։

Որոտման Որդիներու հանդէսի օրն է այսօր, այն սուրբերուն՝ որոնք իրենց անձերուն մէջէն արտացոլացուցին Քրիստոնէութեան լոյսը։ Սուրբ Յակոբոս Առաքելի տօնն է այսօր, անոր՝ որ քաժակակից ու մկրտակից դարձաւ իր Տիրոջ ու Վարդապետին. անոր՝ որ իր եղբօրը նման գիտցաւ ըսել. «Հոգին է կենդանարար, մարմին ինչ ո՛չ օգնէ»։ Եթէ մենք, սիրելի հաւատացեալներ եւ

մանաւանդ միաբանակից եղբայրներ, գիտնանք նշգրիտ դիրքորոշում մը որդեգրել այսօր մեր ընկերային կեանքին, ընտանիքին եւ ինչո՞ւ չէ եկեղեցւոյ նկատմամբ, այն ատեն Գլխադիր Սուրբ Առաքելը, իր Աւետարանիչ եղբօր հետ պիտի ունենան այն խոր գոհունակութիւնն ու երանութիւնը որոնք զլացուած էին իրենց կեանքի ընթացքին։

Թող այսօր, հոգեկից եւ սիրելի եղբայրներ, քանակ մեր հոգիի ականջները, լսելու ձայնը մարմնէն անջատուած Սուրբ Գլուխին՝ որ յանուն բոլոր Առաքելներուն լո՛ւռ կը խօսի մեր Զինուորեալ Միաբանութեան անդամներուն, ըսելու թէ ի՞նչպէս իրենք տկար էին ու զօրացան, անուս էին եւ իմաստուն դարձան Աւետարանին լոյսով, եւ հլու եւ հնազանդ ծառայեցին անոր՝ որ աղփատ էր՝ սակայն հարստացուց աշխարհը. հասարակ շինական մըն էր, քայց մեզ դասեց ազնուականներու կարգին։ Եւ այս կը նշանակէ, սիրելի հոգեւոր եղբայրներ, որ գերագոյն նպատակի համար իրա՛ւ նուիրուած կեանք յումպէտս վատնուած չըլլար, եւ թէ մենք մեր վարձքը բազմապատկուած պիտի ստանանք հանդերձեալին մէջ։

Այն հաւատքը, որ այս Աթոռի Մեծ Սուրբինն էր, ինչպէս նաեւ առաքելներունը, պարտինք որդեգրել նոյնութեամբ, որպէս զի կարենանք դառնալ եւ մնալ մշակներ առանց ամօթի, հաւատով եւ նուիրումութեամբ սպասաւորելու մեր Փրկչին Լոյս Աւետարանին, ի փառս Ամենասուրբ Երրորդութեան, այժմ եւ միշտ եւ յաւիտեանս. Ամէն։

ՆՈՒՐԶԱՆ ԱՐԲ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ